

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Subverzivní chování u stylu Suicide Girls

Kristýna Vrátníková

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra Sociologie

Studijní program Sociologie

Studijní obor Sociologie

Bakalářská práce

Subverzivní chování u stylu Suicide Girls

Kristýna Vrátníková

Vedoucí práce:

PhDr. Tomáš Kobes, Ph.D.

Katedra sociologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Tomáši Kobesovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a vedení práce. Dále bych zde chtěla poděkovat mým konverzačním partnerkám, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	TEORETICKÁ ČÁST	6
	2.1 Tělo jako předmět (sebe)disciplinace	7
	2.2 Performativní teorie Judith Butler.....	8
	2.3 Mýtus krásy	11
3	METODOLOGIE	13
	3.1 Sběr a zpracování dat.....	13
	3.2 Kritéria pro výběr konverzačních partnerek.....	14
	3.3 Etická stránka výzkumu	14
	3.4 Popis konverzačních partnerek.....	15
4	ANALÝZA	18
	4.1 Počátek subverze – styl Suicide Girls.....	18
	4.2 Subverzivní potenciál	21
	4.3 Genderová identita	26
5	DISKUZE A ZÁVĚR	32
6	BIBLIOGRAFIE	34
	6.1 Seznam použité literatury a pramenů	34
	6.2 Seznam internetových zdrojů	36

7 RESUMÉ 37

8 PŘÍLOHY 38

1 ÚVOD

Suicide Girls – sex-symboly, inspirace, obdiv, abnormalita, pohoršení... Pohled na tyto ženy vyvolává různé pocity a dojmy. Prezentovány jsou jako dívky/ženy, které nebaví jít s davem a chtějí svou odlišnost ukázat i ostatním. Díky internetu mohou vyjádřit, co si myslí a ukázat, jak žijí¹. Tato práce si neklade za cíl pouze přiblížit Suicide Girls, ale zaměřuje se především na subverzivní chování dívek/žen, pro něž se Suicide Girls staly vzorem.

Pro případy, kdy jsou vzorce jednání specifické a výrazně se liší od běžných vzorců většinové (mainstreamové, majoritní) kultury, používá sociologie termín subkultura: „Termín subkultura se v sociologickém pojetí vztahuje na specifickou skupinu, která je tvůrkyní a nositelem zvláštních, odlišných norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu, i když se podílí na fungování širšího společenství“ [Smolík 2010: 32]. V průběhu 80. a 90. let 20. století se ve výzkumu subkultur začal prosazovat nový přístup, tzv. postsubkulturní teorie. Tato teorie poukazuje na to, že v důsledku prolínání stylů a prostupnosti mezi subkulturami již „nelze hovořit o tradičních subkulturách, ale spíše o jednotlivých scénách, stylech, klubové kultuře...(…) Některé subkultury mládeže se tak renovují, dostávají nový obsah, uchopují nová témata (feminismus, multikulturalismus, sexismus, ochrana životního prostředí, vztah k imigrantům, k etnickým a sexuálním menšinám atp.) a rozměňují se do jednotlivých stylů“ [ibid: 78]. Ani Suicide Girls nelze označit jako subkulturu, ale spíše jako styl.

Označení tohoto stylu pochází z internetových stránek www.suicidegirls.com. Tyto stránky byly založeny *Spookym* Seanem Suhlem a *Missy Suicide* Selenou Mooneyovou na jaře roku 2001 v Portlandu v USA². Stránky se označují jako alternativní pornografie a

¹ Suicide Girls in Czech Original Fashion. Dostupné z:

<<http://www.czechoriginalfashion.cz/clanek/reportaz/suicide-girls>>

² Suicide Girls in Tetování66. Dostupné z: <<http://www.tetovani66.cz/clanek/154-siucide-girls/>>

jejich hlavním cílem je/bylo zobrazit ženu jinak, než to dělá mainstreamová pornografie. Nakolik se cíl stránkám povedl, nebudu v této práci hodnotit ani se tím zabývat³.

Samotné pojmenování Suicide Girls pochází z románu *Program pro přeživší* od Chucka Palahniuka, kde jsou Suicide Girls popsány následovně: „Osmnáctileté, devatenáctileté, dvacetileté holky, a já jsem si s nimi jenom chtěl povídat. Holky ze středních škol. Holky s maturitou. Emancipované nezletilé. Stejně je to s těmi sebevražedkyněmi, co mi volají. Většinou jsou dost mladé. Brečí s vlasy promočenými deštěm u telefonní budky, dovolávají se u mě záchrany. Volají mi, když už leží stočené na posteli do klubíčka celé dny. Mesiáš. Tak mě berou. Spasitel. Popotahují a zajíkají se a na co se vyptávám, to mi vykládají do nejmenších podrobností“ [Palahniuk 2002: 220].

Následovně se výraz Suicide Girls od románu odlišil, v knize *Suicide Girls* od Missy Suicide jsou „sebevražedné dívky“ popsány takto: „post-punková děvčata na Pioneer Square poslouchající Ice Cubeho na svých iPodech, oblečená v mikinách skupiny Minor Threat a minisukni se skateboardem v jedné ruce, šálkem kafe v druhé a batoh plný Kerouaca a Hemingwaye hozený přes nepozorně odkrytá ramena“ [Suicide 2004: 8]. Pro pojem Suicide lze pak nalézt dvě interpretace. První z nich je následující: „Pojem Suicide označila Missy Suicide později jako zabít v sobě ten díl, který je mainstream“⁴. Druhá možná interpretace pojmu je následující: „Tyto dívky nepatřily do žádné subkultury, neidentifikovaly se jako punkerky, gothičky či metalistky. Byly, a zároveň nebyly součástí mainstreamové kultury. Podle Missy si vytvářely vlastní identitu, která byla zaklíněna někde mezi těmito dvěma póly, dívky nepatřily nikam. Tato vyřazenost představovala pro dívky společenskou sebevraždu“ [Q and A with Missy Suicide in Kovářová 2007: 33].

³ Více k tomuto tématu například bakalářská práce Hany Kovářové: Kovářová, Hana. 2007. „Reprezentace sexuality: Internetová stránka www.suicidegirls.com“. Brno: Masarykova univerzita.

⁴ SuicideGirls in Wikipedia. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/SuicideGirls>>.

Původním motivem vzniku těchto stránek bylo vytvářet alternativu k „posedlosti mainstreamových médií silikonem vylepšenými panenkami Barbie“⁵. Missy uvádí, že na stránkách Suicide Girls udržují víru, že krása a inteligence se nemusejí vylučovat, nabízí prostor pro dívky, které se nebojí ukázat, co v jejich očích znamená být sexy⁶. Na stránkách však nenalezneme pouze fotografie dívek. Stránky si zakládají i na tom, aby dívky prezentovaly i sebe samy, tudíž na profilech najdeme blogy, prezentaci vlastního umění, ad. Po zaplacení členského poplatku mohou zákazníci nejen shlédnout celé sety fotografií, ale také s dívkami chatovat.

Alternativní pojetí krásy u Suicide Girls je založeno především na jejich vizualitě. Stránky se prezentují jako komunita dívek z různých subkultur, „modelky“ mají tetování, piercing, výrazně obarvené nebo upravené vlasy a další tělesné modifikace. Otázkou je, zda tyto tělesné modifikace překračují hranice toho, co je v naší společnosti považováno za normální nebo alespoň přijatelné.

Výběr, motiv, umístění a rozsah tetování je doporučován odbornými příručkami na základě jedincova genderu. Základní příručka body-artu *Tetování – katalog motivů* poukazuje na to, že muži i ženy si vybírají tetování, které podtrhuje nebo přitahuje pozornost k jejich mužským, respektive ženským atributům: „Mužské tetováže často nápadně zdůrazňují sílu a upozorňují na svalnaté horní partie, zejména ramena a paže. Navíc si muži vybírají vzory, které působí chlapsky a „tvrdě“, hlavně velké šelmy, dravce a jiné symboly síly a mužnosti. Mužské zdobení bývá mnohem rozsáhlejší a pokrytí kůže hustší než u žen. Dívky a ženy si často vybírají zřetelně ženštější motivy, zdaleka nejpopulárnější jsou motýli a květiny. Umístění volí ve vizuálně působivých erogenních zónách, obvykle na bedrech, bocích, podbřišku a prsou. Jinými slovy, ženské tetování přitahuje zraky k nejsilnějšímu vnadidlu nositelky, jejím křivkám“ [Hemingson 2010: 13]. Rozsáhlé tetování je tak chápáno jako

⁵ Q and A with Missy Suicide. Dostupné z: <<http://suicidegirls.com/press/faq/>>

⁶ Ibid.

záležitost mužů, kteří jím dotvářejí a podporují svou maskulinitu, zatímco ženy volí drobné motivy ke zvýraznění své feminity a především ke zdůraznění svých „ženských“ předností.

Suicide Girls dívky/ženy se díky existujícím webovým stránkám www.suicidegirls.com staly vzorem a inspirací pro celou řadu dívek a žen, které se vědomě či nevědomě hlásí k alternativní vizualitě Suicide Girls. Otázkou a zároveň cílem práce v této souvislosti bude zprostředkovat, jak tyto dívky/ženy stylizující se do Suicide Girls a zároveň vymezující se vůči vizuálnímu mainstreamu rozumějí své genderové identity a jaké strategie volí pro případnou subverzi genderových stereotypů⁷.

Pro takto rozvržený cíl je následující text rozdělen do následujících částí: teoretická část, metodologie, analýza, diskuze a závěr. Teoretický rámec mé práce tvoří část věnovaná tělu v sociálních vědách. Nejprve se zaměřím na tělo jako předmět (sebe)disciplinace. V této části budu vycházet z Michela Foucaulta a jeho díla *Dohlížet a trestat* [2000]. V návaznosti na Michela Foucaulta bych chtěla představit, jak (sebe)disciplinaci těla rozpracovává pro feministickou teorii Sandra Lee Bartky, která se zaměřuje především na disciplinační praktiky ženského těla.

V následující části představím performativní teorii Judith Butler. Butler ve svém díle *Trampoty s rodem* [2003] poukazuje na to, že gender není neměnný ani jednou pro vždy daný nebo stabilní, ale že zdánlivá soudržnost genderu je udržována diskurzivními praktikami a historickým kontextem [Butler 2003]. Performativní teorie tak poukazuje na nestálost a nepřírozenost genderových identit, které jsou otevřeny subverzi, neboli rodové parodii a resignifikaci (přeznačení). V závěru teoretické části bude představen mýtus krásy⁸ – koncept Naomi Wolf, který nabízí jeden

⁷ V této práci se u stylizace do SuicideGirls jedná pouze o „alternativní“ vizualitu. Mé konverzační partnerky (s jednou výjimkou - Terry) nefotí nahé fotografie ani pro stránky www.suicidegirls.com, ani pro stránky jiné a s pornografií nechtějí být spojovány.

⁸ Mýtus krásy je v práci také představen proto, že vymezení se vůči němu představovalo původní motiv pro vznik internetových stránek www.suicidegirls.com.

z možných pohledů na to, jak je konstruováno ženské tělo v západní společnosti.

V metodologické části představím zvolenou metodu sběru dat – biografickou metodu, následnou analýzu dat, kritéria pro výběr konverzačních partnerek, etickou stránku výzkumu a popis konverzačních partnerek. V části *Analýza* se pak věnuji samotným výsledkům analýzy dat. Analýza dat je rozčleněna do tří subkapitol, které odpovídají hlavním tématům, jež byla při rozhovorech probírána.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Hlavním objevem feminismu byla kategorie gender. Jandourek v *Sociologickém slovníku* definuje gender jako „pojem označující nikoli biologické, ale sociální aspekty pohlaví. (...) Pohlaví člověka je dáno biologicky, ale pokud jde o sociální chování, lidé se nerodí jako muži a ženy, ale musí se naučit jako muži a ženy jednat. Existuje řada vzorců chování, které jsou ve společnosti považovány za typicky mužské nebo typicky ženské“ [Jandourek 2001: 90]. Dosud stále nejrozšířenější definice genderu tak vychází z rozlišení mezi neměnným, nezpochybnitelným, biologickým pohlavím jako souborem anatomických, hormonálních a fyziologických odlišností mezi muži a ženami a genderem jako „socio-kulturně osvojenými atributy přisuzovanými jednomu či druhému pohlaví“ [Zábrodská 2009: 24]. Tyto atributy si podle socializační teorie osvojujeme v průběhu specifické socializace, kdy se učíme mužským a ženským rolím, které vedou ke genderovým rozdílům v chování [Renzetti, Curran 2003; Šmausová 2002], přičemž jsou nezávislé na biologickém pohlaví. Podle této definice bychom pak mohli předpokládat, že každý člověk může volit z různých genderových identit nezávisle na svém biologickém pohlaví⁹. V reálném životě ale nerozlišujeme podle pohlaví – měřítkem je pro nás gender. „Jak se lidé oblékají, mají-li na sobě make-up, jak gestikulují...“ [Fafejta 2004: 34]. Ženská a mužská těla jsou však konstruována odlišně, přičemž právě tělo je určující pro genderovou rozpoznatelnost.

Tělo a tělesnost byly dlouhou dobu mimo oblast zájmu sociálních věd, zvyšující se zájem v sociologii se objevuje až v osmdesátých letech. „Někteří autoři poukázali na to, že tělo a tělesnost se ze sociologie v jejích samotných počátcích postupně vytratily a „vtělenost“ sociálních aktérů byla zapomenuta či skryta. Podle dalších sociologů se tělo stalo

⁹ Toto zdánlivě „neproblematické“ rozlišování odpovídá dualismu příroda-kultura. Proti takovému pojetí se kriticky staví americká autorka Judith Butler se svou performativní teorií genderu, která bude představena dále.

„reflexivním projektem“, kterým se snažíme vyjádřit svou osobní identitu s pomocí praktik dietního stravování, cvičení a režimů zdraví a krásy“ [Dudová 2010: 1]. Svá těla tak utváříme podle dostupných genderových scénářů. To je jedna z konstruktivistických premis, z níž vyplývá, že rozdíl mezi mužským a ženským tělem, který považujeme za samozřejmý, nezpochybnitelný fakt přírody, je utvářen sociálně [Turner 2006: 44]. Kromě toho důraz na dietní stravu, cvičení a zdraví a krásu naznačuje, že takto genderovaná těla jsou pod systematickým tlakem. Podle Michela Foucaulta existuje mezi tělem a mocí zřejmý vztah, v jehož rámci jsou těla vystavena neustálé disciplinaci a kontrole [Foucault 2000].

To jak vnímáme své tělo, pak ovlivňuje i to, jak s tímto tělem zacházíme a jak a podle čeho ho hodnotíme. Zatímco pro muže je jejich tělo zdrojem fyzické síly, pro ženy jejich tělo často představuje pouhou věc, kterou je nutno neustále kontrolovat [Young 2004]. Důraz na disciplinaci a způsoby nakládání s tělem tak nejsou neproblematické. Jak již bylo zmíněno, ženy a muži nakládají se svými těly odlišně, proto je nutné tuto (sebe)disciplinaci a tyto způsoby nakládání s tělem přiblížit.

2.1 Tělo jako předmět (sebe)disciplinace

Ve svém díle *Dohlížet a trestat* Foucault analyzuje způsoby disciplinace těl spojené s rozvojem moderních typů institucí, jako je armáda, škola, ad. Asi nejznámějším příkladem, který v této práci uvádí, je příklad vězení Panopticon. Panopticon je postaven tak, aby dozorce mohl kdykoliv sledovat vězně, přičemž vězni na svých samotkách na dozorce nevidí, tudíž nikdy neví, zda jsou sledováni. Hlavním účinkem Panopticonu je tak „zavést u vězněného vědomý a nepřetržitý stav viditelnosti, který zajišťuje automatické fungování moci. Způsobit, aby dohlížení bylo permanentní ve svých účincích...“ [Foucault 2000: 282]. Vězni tak jsou pod neustálým dohledem, přičemž postava dozorce ani není nutná, neboť „uvězněný má mít neustále před očima vysokou siluetu centrální věže, odkud je špehován...(…) uvězněný nesmí nikdy vědět, je-

li v daném okamžiku pozorován; musí si však být jist, že je to kdykoliv možné“ [ibid]. Moc tak musí být viditelná a zároveň neověřitelná, přičemž funguje automaticky a vězeň si ji internalizuje, čímž se tak stává dozorcem sám nad sebou a disciplinace se mění v sebedisciplinaci.

Logiku Foucaultovy sebedisciplinace těla přebírá Sandra Lee Bartky a pro feministickou teorii ji promýšlí v kontextu produkce tělesných gest a vzhledu, které jsou rozpoznávány jako ženské. Bartky uvádí tři kategorie takových „poženšťovacích“ praktik: ty, jejichž cílem je produkovat tělo jistých rozměrů a proporcí (diety, cvičení); praktiky, které vytváří specifický repertoár gest, postojů a pohybů (ženy pak chodí, sedí, mluví a smějí se jinak než muži); a praktiky, které se zaměřují na vystavování těla jako ozdobného předmětu (make-up, výběr šatů, úprava vlasů, péče o tělo, ad.) [Bartky 1997: 95-100].

Jak uvádí Barša [2002], texty Sandry Lee Bartky spolu se Susan Bordo, která se zaměřuje na sebedisciplinaci těla v případě ženské anorexie, tvoří typický příklad první vlny foucaultovského feminismu, který se soustředí na novou analýzu fungování moci. Autorky nově rozpracovaly téma těla „kolonizovaného“ normami ženskosti a moc tak přestala být spojována s muži – utlačovateli, naopak byla odkryta přímo v podmaněném těle [ibid]. Druhá vlna foucaultovského feminismu, jejíž ústřední představitelkou je Judith Butler, se pak zaměřila na hledání strategií, které narušují genderový řád společnosti.

2.2 Performativní teorie Judith Butler

Butler se ve svém díle *Trampoty s rodom* [2003] kriticky staví nejen k binaritě muž-žena, ale také k binaritě mezi pohlavím a genderem. Gender dle ní nemůže být nahlížen jako nezávislý na biologickém pohlaví, nemůže být nahlížen ani jako kulturní interpretace biologického pohlaví, ale spíše představuje „diskurzivní/kulturní prostředky, kterými se produkuje a ustanovuje „pohlavní přirozenost“ nebo „přirozené pohlaví“ jako „předdiskurzivní“, tedy takové, které předchází kulturu, ustanovuje se

jako politicky neutrální povrch, na kterém se koná kultura“ [Butler 2003: 23]. Nejen gender, ale i pohlaví jsou diskurzivně utvářené a sociálně konstruované kategorie, které se vzájemně stabilizují a jsou vzájemně konstitutivní: „gender udržuje představu přirozenosti pohlaví a pohlaví limituje možnosti změn genderu odkazem na svou vlastní přirozenost [Zábrodská 2009: 25].

Gender je performativní, neboť konstituuje tu identitu, kterou se sám chce stát [Butler 2003]. Neexistuje tedy žádná genderová identita, která by se skrývala za projevy genderu; taková identita je „performativně konstituovaná právě těmi „projevy“, o kterých se tvrdí, že jsou jejími výsledky“ [ibid: 46]. Gender by měl být tedy chápán jako povinná citace genderových norem, opakovaná stylizace těla a soubor opakovaných aktů v rámci regulačního rámce, který tak vytváří zdání substance, přirozené formy bytí [ibid: 56]. Bylo by tedy nesprávné si myslet, že diskuze o „vnitřní“ nebo „skutečné“ identitě by měla předcházet diskusi o genderové identitě, neboť osoby se stávají rozpoznatelnými jen tehdy, jsou-li genderově určené v souladu se standartami genderové rozpoznatelnosti [ibid: 35]. „Zdá se, že nejrafinovanější a neúčinnější strategií je důkladné přivlastňování si a přesouvání samotných kategorií identity, a to nejen proto, aby se zpochybnilo „pohlaví“, ale aby se artikulovala i konvergence různých pohlavních diskurzů v místě „identity“, aby bylo možné vyjádřit fakt, že tato kategorie, necht' je v jakékoli formě, je ustavičně problematická“ [ibid: 177].

Pojetí genderu v teorii Judith Butler jako performativního aktu tak nabízí možnost subverze. Neboť se příkaz být daným genderem uskutečňuje diskurzivními způsoby, např. být dobrou matkou, být objektem heterosexuální touhy, je gender zdrojem nevyhnutelných selhání, ale i zdrojem množství nekoherentních konfigurací [ibid: 198]. Genderové transformace pak můžeme najít právě v možnosti neuspět v opakování norem, v deformitě opakování nebo parodickém opakování, které fantazmatický efekt pevné a stálé identity odhaluje jako politicky nejasnou konstrukci [ibid: 193].

Pojem subverze autorka spojuje s pojmem rodová parodie či resignifikace (přeznačení). Rodovou parodii bychom však neměli chápat jako parodii originálu. Rodová parodie totiž nepředpokládá existenci originálu, který takové parodické identity napodobují, tudíž se jedná o parodii představy originálu: „rodová parodie odhaluje, že původní identita, podle které se tvarují rody, je imitací bez původu. Přesněji řečeno, je to produkce, která se ve svých důsledcích jeví jako imitace. Toto ustavičné přemísťování vytváří proměnlivost identit, a ta zase poukazuje na otevřenost vůči přeznačování a rekontextualizaci; parodické zmnožování zbavuje hegemonickou kulturu a její kritiků nároku naturalizovat anebo esencionalizovat rodové identity.“ [ibid: 189].

Parodie dle Butler není sama o sobě subverzivní, ale záleží na kontextu a recepci; musí tedy existovat způsob, jak bychom měli pochopit, čím působí jisté druhy parodických opakování tak výbušně, čím tak problematizují skutečnost a které opakování působí jako nástroje kulturní hegemonie [ibid: 190]. Neboť se gender tvoří opakovanou stylizací těla, je to pak právě tělo, které může narušit představu o tom, jak bychom měli jako muži nebo ženy „skutečně“ vypadat.

Butler [1993, 2003] tvrdí, že nemůžeme předpokládat nějaké předdiskursivní „tělo“, tělo, které by existovalo dříve než kultura nebo diskurz a především dříve než gender. Autorka poukazuje na to, že tělo se často jeví jako „pasivní médium, přijímající označení skrze zápis pocházející z kulturního zdroje, který je vůči tomuto tělu zobrazený jako „vnější“ zdroj“ [Butler 2003: 178]. Tělo je však samo o sobě konstrukcí: „znak genderu „kvalifikuje“ tělo jako lidské tělo; okamžik, v kterém se dítě stává humanizovaným, je okamžik, kdy je zodpovězena otázka: „Je to chlapec nebo děvče?““ [ibid: 155]. Tělo pak označuje pohlavně určené tělo. Pohlaví tak není něčím, co by člověk měl nebo čím by byl, ale je jednou z norem, jejímž prostřednictvím se stává jedinec životaschopným, tím, „co kvalifikuje tělo pro život uvnitř domény kulturní srozumitelnosti“ [Butler 1993: 2].

Těla jsou genderována již od počátku své existence tak, aby byla následně zařaditelná do jednoho ze dvou genderů, a materializují se až regulačními praktikami pohlaví, které vyžadují materializaci „pohlavní diference ve službách upevňování heterosexuálního imperativu“ [ibid: 2]. Svá těla vytváříme opakováním gest, citací genderových norem, čímž si tak materializujeme těla a získáváme představu o tom, co lze zařadit do sféry „přirozenosti“. „Ve všeobecnosti jsou takové činy, gesta, nařízení performativní v tom smyslu, že podstata nebo identita, kterou chci vyjádřit, je produktem, který vznikl a je udržovaný tělesnými znaky a jinými diskurzivními prostředky. Performativnost rodově určeného těla znamená, že bez rozmanitých aktů, konstituujících jeho realitu, nemá toto tělo nějaký ontologický status“ [Butler 2003: 186-187]. Performativita tak vymezuje hranice normality a abnormality a také mýtus/ideál krásy.

2.3 Mýtus krásy

Naomi Wolf se ve své knize *Mýtus krásy* [2000], s podtitulem *Jak jsou obrazy krásy zneužívané proti ženám*, zabývá tím, proč se majetné, vzdělané, zrovnoprávněné ženy stále nepovažují za natolik svobodné, jak by chtěly. Wolf tento pocit nedostatečné svobody spojuje s mýtem krásy. Jedná se o koncept, jež má ve feministické teorii negativní konotace, mýtus krásy totiž představuje nedosažitelný ideál krásy, který udržuje nerovné postavení žen v západní společnosti. „Mýtus krásy nám říká, že kvalita zvaná „krása“ objektivně a univerzálně existuje. Ženy ji musí chtít ztělesňovat a muži musí chtít vlastnit ženy, které ji ztělesňují“ [Wolf 2000: 15].

Podle autorky je toto ztělesnění krásy v naší společnosti však pravidlem pouze pro ženy, nikoliv pro muže¹⁰. Krása není univerzální ani neměnná, neboť v minulosti měl mýtus krásy často jinou podobu než má

¹⁰ V poslední době se v západní společnosti vztahuje mýtus krásy i na muže – důkazem jsou tzv. metrosexuálové.

dnes a zároveň se ne v každé společnosti vztahuje pouze na ženy¹¹ [ibid: 16]. Autorka poukazuje na to, že role šťastné domácí paní je vystřídána obrazem úspěšné ženskosti v podobě mladistvé vyzábnuté modelky [ibid: 14]. Když už nemohla být společenská hodnota ženy definována skrze dosažení ctnostného života v domácnosti, nahradil ji mýtus krásy předefinovaný jako dosažení ctnostné krásy [ibid: 21].

Ženy by se tak měly především zaměřit na to, aby jejich tělo bylo mladé, štíhlé až vyzábělé, neboť jsou primárně hodnoceny dle svého vzhledu. Mýtus krásy tak funguje jako norma. Lze ho chápat jako limit toho, jak bychom měli vypadat, přičemž v sobě zároveň obsahuje i to, jak bychom vypadat neměli. „Tělo se tak může stát místem boje a rezistence, přestane-li jej žena zobrazovat tak, jak očekávají diskurzy povinné heterosexuality“ [Fafejta 2002: 601].

Gender je tak ustanoven skrze komplex performativních aktů, které vymezují hranice normality a abnormality. Těm, kteří se v subverzivním procesu pokouší překračovat limity normality, hrozí, že budou pod systematickým tlakem sociální kontroly, která je bude zatlačovat do existujících stereotypních normativů, nebo se naopak budou výrazným způsobem podílet na redefinici existujících sociálních norem. Suicide Girls je možné chápat jako ty, které se pomocí alternativní vizuality snaží o narušení/resignifikaci genderových norem. Otázkou je, jak se tato alternativní stylizace podílí na rozumění vlastní genderové identity – tedy subjektivitě¹² konkrétních dívek, které využívají alternativní vizuality definované Suicide Girls.

¹¹ Naomi Wolf [2000] poukazuje na to, že např. v nigerijském kmeni Vodábcov mají ekonomickou moc v rukách ženy a celý kmen je posedlý mužskou krásou: „Muži spolu tráví hodiny při promyšleném líčení a potom – vyzývavě namalovaní a oblečení, vlní boky a svádí pohledem – soutěží v kráse, přičemž je posuzují ženy“ [Wolf 2000: 16].

¹² Subjektivita „označuje způsob, jímž subjekt prožívá sebe sama, a to na základě zaujímání pozic v různých, často protikladných diskurzích a praktikách. Je nejistým, kontradiktórickým procesem spíše než entitou; procesem, který je neustále rekonstituován v diskurzu s každým naším výrokem a aktem“ [Zábrodská 2009: 60-61].

3 METODOLOGIE

3.1 Sběr a zpracování dat

Neboť cílem práce je zprostředkovat, jak dívky/ženy stylizující se do Suicide Girls rozumějí své genderové identitě, jeví se jako nejvhodnější kvalitativní metodologie. „Cílem kvalitativních metod je spíše pochopit než systematicky popsat či změřit“ [Kaufmann 2010: 37]. Konkrétně byla pro sběr dat zvolena biografická metoda.

Biografická metoda umožňuje „prozkoumat, jak lidé utvářejí svůj svět“ [Rustin 2003: 50] a propojit individuální životní historie nebo jejich části se širším společenským kontextem. Jako metodologický nástroj byly zvoleny hloubkové semi-strukturované rozhovory. Rozhovory umožňují zkoumat identitu, v tomto případě genderovou identitu, v jejím aktuálním odehrávání, jako „neustálé identifikace mluvčích se specifickými formami ženských a mužských identit, případně jejich vymezování se vůči nim“ [Zábrodská 2009: 87].

Rozhovory proběhly v období říjen až prosinec 2011. Pro rozhovor bylo připraveno 50 otázek, z nichž většinu tvořily otázky otevřené. Rozhovory byly nahrávány na diktafon, který umožnil detailní přepis rozhovorů do wordového dokumentu. S každou konverzační partnerkou - konverzačních partnerek bylo 5 - byl pořízen jeden rozhovor. Délka rozhovorů se pohybovala přibližně od 35 minut do 60 minut.

Pořízené rozhovory byly přepsány do wordového dokumentu (MS Word 2007) a následně okódovány: „Kódování představuje operace, pomocí nichž jsou údaje rozebrány, konceptualizovány a opět složeny novými způsoby“ [Strauss, Corbin 1999: 39]. Toto okódování pak umožnilo rozčlenit rozhovory do následujících tematických bloků – Počátek subverze – styl Suicide Girls, Subverzivní potenciál, Genderová identita.

Při hledání konverzačních partnerek jsem zvolila dva způsoby. Nejdříve jsem si podala inzerát na internetovou diskuzi o Suicide Girls a poté jsem kontaktovala své dvě známé skrze sociální síť, které následně s rozhovorem souhlasily. Metodou snowball¹³ jsem pak díky jedné konverzační partnerce získala další dvě konverzační partnerky a skrze inzerát jsem pak získala jednu konverzační partnerku. Samotná setkání probíhala na místech, které si vybraly samy konverzační partnerky. Jednalo se o kavárnu, restauraci, bar a v jednom případě o samotnou domácnost mé konverzační partnerky.

3.2 Kritéria pro výběr konverzačních partnerek

Základním kritériem pro výběr konverzačních partnerek byla jejich stylizace do Suicide Girls, přičemž se předpokládalo, že blíže znají, popřípadě navštěvují stránky www.suicidegirls.com. Stylizace do Suicide Girls se však hned zpočátku ukázala být problematická, neboť některé dívky/ženy, které svou vizualitou odpovídaly kritériu, i stránky znaly a navštěvovaly je, odmítly účast na výzkumu, neboť nechtěly být „zaškatulkované“ ani v subkultuře, ani v „nějakém stylu“. Někteří jedinci se tak brání „kategorizaci nebo vyjadřují alternativní, neurčitou či hybridní totožnost. Není lehké je klasifikovat jako určitý subkulturní typ“ [Smolík 2010: 81], ani jako člena/členku určitého stylu. Neboť byla stylizace do Suicide Girls základním kritériem, rozhovory jsem provedla pouze s dívkami/ženami, které se dokázaly s tímto stylem identifikovat.

3.3 Etická stránka výzkumu

Před začátkem každého z rozhovorů jsem seznámila své konverzační partnerky se záměrem své práce a získala informovaný souhlas¹⁴, aby rozhovor mohl být nahráván na diktafon, přepsán a následně použit pouze pro účely mé bakalářské práce. Obsahem

¹³ „„Snowball Technique“ spočívá na výběru jedinců, při kterém nás nějaký původní informátor vede k jiným členům naší cílové skupiny“ [Disman 1993: 114].

¹⁴ Informovaný souhlas bude součástí příloh bakalářské práce.

souhlasu také byly informace dobrovolnosti účasti na rozhovoru a informace o zajištění anonymity konverzačních partnerek.

Na základě přání jedné konverzační partnerky bylo její jméno pozměněno. U dalších konverzačních partnerek k tomuto přání nedošlo (tato možnost jim byla nabízena samozřejmě hned před začátkem rozhovoru), přesto bylo nutné některé informace, které by mohly sloužit k dohledání konverzačních partnerek, anonymizovány. Ze stran konverzačních partnerek byla často vyjádřena důvěra v mou práci, proto žádná z nich nevyužila nabízené možnosti nahlédnout do práce před jejím odevzdáním. Dokonce některé z konverzačních partnerek nabídly pro práci vlastní fotografie. Tyto fotografie budou následně součástí přílohy a budou zveřejněny s ústním souhlasem konverzačních partnerek.

3.4 Popis konverzačních partnerek

V následující části bych chtěla krátce popsat jednotlivé konverzační partnerky. Přiblížit bych chtěla věk, zda studují nebo pracují, zda se řadí nebo vyjadřují sympatie s určitou subkulturou, jak dlouho se zajímají o styl Suicide Girls, kdo/co je k tomuto stylu přivedlo a jaké mají tělesné modifikace. Konverzační partnerky žijí s jednou výjimkou v Plzni a blízkém okolí. Výjimku tvoří konverzační partnerka pocházející a žijící ve městě Most.

Tereзка, 21 let

Tereзка studuje na vyšší odborné škole a zpívá v rock'n'rollové skupině. Neřadí se k žádné subkultuře, protože nechce být někde „zaškatulkovaná“. O styl Suicide Girls se zajímá od svých patnácti let, inspiruje ji především v oblečení, účesech a tetování, nejvíce se jí líbí pin-up. Do svých patnácti let byla punkerkou a styl Suicide Girls ji umožnil zůstat v této skupině lidí a zároveň se hezky oblékat a být, jak říká, dámou s tetováním. Má sedm tetování - na paži, dekoltu a noze.

Barun, 23 let

Barun studuje na katedře výtvarné výchovy a zároveň pracuje jako redaktorka magazínu, který se věnuje tetování. Řadí se k straight edge hardcore subkultuře. Tato subkultura se vyznačuje nejen zálibou v hardcorové hudbě, ale především tím, že její členové nepijí, nekouří, neužívají drogy a většinou mezi nimi najdeme vegetariány nebo vegany, Barun je sama vegankou. O styl Suicide Girls se zajímá přes osm let, od doby, kdy si pořídila své první tetování. V současné době má jedenáct tetování, tunely a „zbyly“ jí dva piercingy, které má v dolním rtu. Mezi nejviditelnější tetování patří diamant s citátem, který má na dekoltu a rozsáhlé tetování sovy, které má přes celé stehno. Další tetování má na krku, břiše, levém prsteníčku, lýtku, ramenech a pravé ruce.

Petra, 26 let

Petra je nyní na mateřské dovolené, jinak pracuje jako tatérka. Neřadí se k žádné subkultuře. O tetování se zajímá od svých šestnácti let, kdy si pořídila první tetování. Na stránky Suicide Girls narazila na internetu a jsou pro ni inspirací především v práci, zároveň i v tom, jak sama vypadá. Tetování je pro ni především uměním, koníčkem, poskytuje jí ale i možnost odlišit se od běžného života. V současné době má tunely v uších a přes dvacet tetování. Má potetované obě celé ruce, dekolt, krk, záda a nohy.

Terry, 21 let

Terry je absolventkou Obchodní akademie a v době rozhovoru si hledala práci. Sama se k žádné subkultuře neřadí, snaží se být sama sebou, jak uvádí, na druhou stranu poukazuje i na to, že okolím je často zařazována do subkultur punk, metal nebo satanismus. Ke stránkám Suicide Girls se dostala skrze diskusní fórum na www.lide.cz. Suicide Girls vystihuje slovy tetování, tělesné modifikace, piercingy, krásná ženská těla, nahota a svoboda. Stránky ji inspirují především v tom, že se nemá bát ukazovat své tělo, část SG ji inspirují svým tetováním a

piercingem a tato stylizace jí dodává pocit, že je „jiná a zvláštní“. Jako jediná z mých konverzačních partnerek fotí pro zahraniční internetové stránky, orientuje se na BDSM. V současné době má devět tetování a čtyři piercingy.

Terez, 19 let

Terez studuje na střední škole, nyní je ve 4. ročníku. Částečně se řadí k subkultuře skinheads, částečně ke stylu pin-up. Se stylem Suicide Girls se poprvé setkala na koncertě, se stránkami přibližně před třemi lety, kdy se sama začala o tento styl zajímat. SuicideGirls ji neinspirují pouze svou alternativní vizualitou, ale především tím, že vystupují jako ženy s vlastním názorem a že se vymezují vůči ideálu krásy. Terez má rozsáhlé tetování na dekoltu a feathercut – vlasy ostříhané zcela nakrátko doplněné pouze pejzy po stranách a ofinou.

4 ANALÝZA

4.1 Počátek subverze – styl Suicide Girls

Pojem subverze Judith Butler spojuje s pojmem rodová parodie nebo resignifikace. Tento pojem poukazuje na možnost narušování genderového řádu a denaturalizace genderových identit. Suicide Girls se prezentují především jako komunita dívek/žen, které se snaží narušit představu o tom, co to znamená být reálnou, krásnou ženou. Prvním tématem rozhovorů s konverzačními partnerkami tak byl právě styl Suicide Girls. Zaměřila jsem se především na to, co/kdo je vedl/o k výběru tohoto stylu.

„K tetování mě přivedly Suicide Girls...a k piercingu? No asi taky SG dívky (úsměv). (...) Někdy sem brouzdala po lide.cz a narazila tam na diskuzi s nápisem 'Suicide Girls' a od té doby se to se mnou táhne a vleče.“ (Terry)

„No tak já si myslím, že mě do tohohle navez můj táta (úsměv), protože můj táta, je to muzikant, zpěvák v kapele a má obě dvě ruce zkérované a vlastně když mi bylo patnáct, tak on mi dal k patnáctinám poukázku ke svému tatérovi a k sedmnáctinám mi dal jako druhý tetování a vlastně vždycky mi kupoval oblečení takovýho rázu a když se přišla s tím, že bych chtěla piercing, tak to hrozně uvítal. Když sem přišla s tunelkama v uších, tak řek, že je chce taky, takže asi táta no...Nebo ne že by mě přivedl přímo k Suicide Girls, ale myslím, že díky němu sem začala brzo s tetováním, protože to máme doma prostě. (...) Ke Suicide Girls...úplně to nebylo tetování, ale bylo to protože sem někde narazila na holčinu, která měla skvělejší účes, měla nějaký hrozně duhový vlasy a měla právě logo Suicide Girls, takže sem původně myslela, že to je něco kadeřnickýho. (...) Byla sem z toho hrozně nadšená a hlavně v té době sem měla jedno černobílý tetování, takže...vlastně možná díky tomu (stránky Suicide Girls – poznámka KV) sem se pak začla kérovat barevně.“ (Barun)

„Tak určitě na koncertě, s těma stránkama to pak v době, kdy sem se začala zajímat o ten styl...“ (Terez)

„Asi na internetu, přes známý. (...) ...netušila sem, že ženský se takhle tetujou. (...) No, protože sem od malička poslouchala rock´n´roll a do patnácti sem byla punkáčem a pak sem si uvědomila, že nechci bejt takhle oblíbená, že chci mít určitej styl, nechci bejt považovaná za nějakou šmucku.... Chci bejt prostě dáma (zdůraznění) s tetováním...“ (Terezka)

„...asi když sem šla na první tetování v těch šestnácti. (...) Tak v šestnácti sem chtěla jako...bejt výstřední, víš co, drsná...Pak se mi to zalíbilo, jako že to je umění, pak pozdějš sem vlastně poznala to barevný tetování, prostě, že to vypadá úplně jinak než tenkrát. Ted' to беру trochu jinak to tetování...že to je prostě práce nějakýho tatéra, že to sou pěkný obrázky, ne jak se dělali takový ty modrý dřív, ty klasický, ošklivý...“ (Petra)

V ukázkách můžeme vidět, že k tomuto stylu se každá z konverzačních partnerek dostala jinak. Důležitou roli ve výběru tohoto stylu hrají média (diskuze i samotné stránky Suicide Girls), rodina, prostředí, v kterém se jedinec pohybuje (koncerty), ale také touha po tom být výstřední nebo odlišený se od dosavadní stylizace. V případě Petry se původní touha po výstřednosti změnila v koníček a zájem o tetování jako o umění, nyní pracuje jako tatérka.

Neboť původním motivem vzniku stránek Suicide Girls bylo vytvářet alternativu k mýtu krásy propagovaným mainstreamovými médii, zjišťovala jsem, od koho/čeho se chtějí odlišit konverzační partnerky, přičemž by se dalo očekávat, že právě vymezení se vůči mýtu krásy bude ústředním tématem rozhovorů.

„Od takový tý konzumní společnosti, snažim se...snažim se bránit tomu, že nechci jít jakoby s nějakým stádem, to, co všichni kupujou, všichni, kam jezdí na dovolenou, prostě trochu to pojmout takovým tím

svým, tím, že se třeba stravuju vegansky, nepoužívám kosmetiku testovanou na zvířatech, tak se jakoby spíš zajmam o tady tu sféru jako o tu přírodní fázi, neškodit nějak moc přírodě spíš než se soustředit na nějaký konzum.“ (Barun)

„Od těch prokletých bábínek, co sou všude okolo. Chci se odlišovat, nechci spadnout do toho světa, ve kterym žijí ony. Já chci být originál a dá se říct, že se mi to zatím vede (smích). Stereotyp ženy mi vadí, slušné oblečení, blondatý vlasy, hollywoodský úsměv a hlavně vždycky se chovat jako dav. Ne...já chci být jiná, chci, aby když mě potkáš na ulici, aby sis na mě vzpomněla, když se podíváš na ty SG holky. Řekneš si: 'Hele, ta holka, co sem dneska viděla na ulici, ta vypadá jako ony'.“ (Terry)

„...taky se mi líbilo odlišit se...odlišit no...jít proti...nechtěla sem bejt zaškatulkovaná v tom ideálu. (...) Jako rozhodně se taky snažim mít něco v hlavě, vlastní názory, to rozhodně, hudbou...myslim, že ten vzhled je spíš okrajový, jde spíš o ty názory, no...“ (Terez)

„No, jakože nejsem pokrytec, dokážu říct všechno narovinu, což třeba ty holky, když se podíváš, tak mi přijdou takový že...Že to nejsou takový ty pipiny...že se za ničim neschovávají, když vlastně maj to tetování. (...) No od těch právě neupřímných lidí, od těch pipinek...(...) Ale určitě to jako není potom jenom o vzhledu.“ (Terezka)

Mezi nejčastější motivy, které vedly mé konverzační partnerky ke stylizaci do Suicide Girls jsou odlišení se, nejít se stádem, nebýt zaškatulkovaná v ideálu. Odlišovat se pak chtějí buď od určité kategorie ženy: „bábíny“, „stereotypu ženy“ (Terry), „princezny“, „modelky“ (Terez), „pipiny“, „punkerky“ (Terezka), nebo se odlišují od „běžného života, běžné vizáže“ (Petra) a „konzumní společnosti“ (Barun). Ačkoliv se vymezení vůči mýtu krásy objevilo ve většině rozhovorů, nelze jednoznačně říct, že je to primárním cílem stylizace do Suicide Girls. Odlišnost stylizace totiž nespočívá pouze ve volbě alternativní vizuality, ale také alternativního

životního stylu. Životní styl lze vymezit jako „souhrn životních forem, jež jedinec aktivně prosazuje“ [Smolík 2010: 38]. Životní styl pak zahrnuje hodnotovou orientaci člověka, projevuje se v tom, jak se jedinec chová i ve způsobech využívání a ovlivňování materiálních i sociálních podmínek [ibid]. V případě stylizace do Suicide Girls se tak nejedná pouze o vizuální stylizaci, ale také o volbu, jak trávit svůj čas, jak se stravovat (veganství), jaký být, respektive nebýt („pokrytec“), ad.

4.2 Subverzivní potenciál

Suicide Girls lze chápat jako ženy/dívky, které se pomocí alternativní vizuality snaží o subverzi genderových norem. Základní příručka body-artu *Tetování – katalog motivů* poukazuje na to, že muži i ženy si vybírají tetování, které podtrhuje nebo přitahuje pozornost k jejich mužským, respektive ženským atributům. Na základě takového předpokladu jsem se v rozhovorech zaměřila na to, zda mé konverzační partnerky volily „feminní“ tetování a zda se jím snaží zdůraznit své „ženské“ přednosti:

„No tak třeba ty růže, co mam na dekoltu, tak asi určitě, ale nevybírám si podle toho, jestli je to ženský...jako nechtěla sem nějaký ty třeba zlý metalový motivy, co má můj táta, tak mi jako nic neřikaj, ale vysloveně ženský jako sou třeba muffiny nebo takovýchle věci, tak to ne...“
(Barun)

„Tak vlaštovky, že se ráda vracim domů, že bych chtěla jednou zůstat v Česku, jako chtěla bych cestovat, ale chci se vrátit domů, protože mam ráda svoji zem a taky, že mam ráda sluníčko a moře, má to vlastně taky symboliku v pirátství...“ (Terez)

„Já sem taková, že co mě napadne, to tam chci a to co se mi líbí. Jako mam určitý úseky a pamatuju si, co tam stalo, jako tu kěru, pamatuju si na ní. (...) Mam růži, což většinou si taky dávaj chlapi, ale mě to spíš přijde ženský...Když vidim ty třešně, růže, vlaštovky...barevný, tak

mi to přijde takový zvláštní, takový ženský i...no...(smích)...ale nechci aby to bylo nějaký moc hrubý na tu holku...“ (Tereзка)

„Ne. Rozhodně ne. Vůbec. Je to typický leda tak pro mě (smích)“.
(Terry)

V případě výběru motivů pro tetování můžeme u Terezky vidět, že se snaží vybírat motivy ne „*moc hrubé pro holku*“ (Tereзка), přesto své tetování spojuje s určitými událostmi, mají pro ni vlastní význam, a jak se dále během rozhovoru ukázalo, vyjadřuje jimi vztah k určitému hudebnímu stylu (rock'n'roll). Nelze tak tvrdit, ani u Terezky, ani u ostatních konverzačních partnerek, že by tetování volily primárně pro zdůraznění své feminity. Ani umístění svého tetování nevolí pouze ve „vizuálně působivých erogenních zónách“ [Hemingson 2010: 13]. Motivы tetování volí především k dotváření své vlastní identity, k vyjádření svých zájmů:

„...mám na pravém loktu svůj vlastní pentagram, od kterého se táhnou břečťanové listy. Mam k určitým kytkám vztah kvůli magii“ (Terry),

často jsou pak motivы spojovány s hudebním stylem, který upřednostňují:

„...to sou třeba symboliky, třeba Frankensteinová, že se mi líbí psychobilly¹⁵ styl, to má s tím spojitost...“ (Petra),

případně mohou sloužit jako ochranný symbol:

„...moje neoblíbenější tetování je moje sova, tu mam vlastně na stehně, mam vobrovskou sovu a sova je zvíře, který můj děda odmalička, měl záchrannou stanici, měl tam prostě různý puštíky, sovy, ptáčky a odmalička sem s těma sovama byla v kontaktu a hlavně sem pak zjistila, že všichni si myslí, že to je moudrost, ale v naší jako pohanský,

¹⁵ „Psychobilly je hudební žánr, který bývá většinou popisován jako mix britského punk rocku let sedmdesátých a amerického rockabilly let padesátých. Pro texty písní tohoto žánru jsou typické velmi časté odkazy na hororové a béčkové filmy, násilí, sexuální bizarnosti a jiná, často tabuizovaná témata. Tyto narážky pak bývají podávány s notnou dávkou (sebe)ironie a sarkasmu.“ Dostupné z <<http://www.psychobilly.cz/?p=44>>.

germánský a středoevropský mytologii je to smrt, že jako když sova zahouká v lese tak to značí, že se blíží nebezpečí, takže je to temnej symbol, kterej varuje před nějakějma špatnejma věcma...takže sem jí potřebovala mít, jako vždycky, když se necham tetovat, tak potřebuju, aby to něco znamenalo.“ (Barun)

Tetování tak v případě stylu Suicide Girls spíše pomáhá k utváření subjektů [Christiansen 2009] a narušuje tak představu o heterosexuální reprezentaci těla [Uhde 2003]. Ze stran všech mých konverzačních partnerek však nedošlo k tomu, že samy zpochybňovaly, že jsou ženy. Tetování a další modifikace vnímají jako přirozené, jako prostředek k dotváření své identity. Alternativní vizualita stylu Suicide Girls nevede ke zpochybnění jejich genderové identity, neboť odpovídá jejich představám a ideálům o krásné ženě. Jejich ideál krásné ženy však přetváří existující normu – mýtus krásy a proto se dostávají pod tlak sociální kontroly:

„...musíš se s tím naučit žít no...budeš řešit to, kam s tím můžeš jít, pak když máš děti tak třeba jako já sem nikdy nešla s vodhalenejma rukama do školky vyzvednout malou, do školy chodim taky prostě oblečená pořád...jako ty učitelky by asi nic neřekly, ale pak by si třeba myslely...máš starší učitelku, je to starší generace, že jo, tak by si řekly, že sme divná rodina...a mohly by si to pak na tom dítěti...jako i když je to třeba nepravděpodobný, ale nechci to pokoušet...víš, jako kdyby malá něco udělala, tak by si řekly: ona je z tý to...jo? Hned by prostě na ní koukaly jinak...“ (Petra)

„...všechny moje kérky, tunely, všechno bylo vidět v létě a stála sem v Kauflandu ve frontě a za mnou stály dvě paní, tak čtyřicetiletý maminy, a jedna říká tý druhý: Se podívej, tohle strašidlo bude jednou máma vod dětí...a jakoby narážely na nějakou výchovu mých potencionálních dětí, ale vůbec je nezajmala moje osobnost, ale jenom to, jak vypadam...a jako, to je docela častý...“ (Barun)

„Spíš lidi mě vnímaj jinak...jako chuligánku třeba...(...) Že se mi smáli, že si na mě ukazují...a jinak hodně ty pohledy...“ (Terez)

„...třeba přítelovo mamina, ta to hodně těžce nese, já sem s nim dva roky a ona...vůbec jako...Ta mi nebere, já jako třeba uklidim, vařim, uklízim a dělám takový ty věci jako...Jako nesnížila bych se k tomu, abych někoho přesvědčovala, že sem normální holka, ale ona mě tak prostě nebere, ona mi fakt nemá ráda kvůli tomu tetování a i má takový fakt hodně blbý narážky, že nemam maturitu, že sem hloupá a že chodim na vošku a že to je přesně kvůli tomu tetování, že její syn si zaslouží blondýnku hezkou, hubeňoučkou, co má inženýra a hlavně, co není potetovaná...“ (Terezka)

Na základě těchto vybraných ukázek můžeme vidět, jak alternativní vizualita konverzačních partnerek působí na okolí. V případě Terezky dochází dokonce ke zpochybnování její genderové identity. Ke stigmatizaci dochází i u ostatních konverzačních partnerek, vypovídaly o tom, že jsou označovány často jako „*drsňačky*“ (Barun, Terez), „*strašidlo*“ (Barun), „*chuligánka*“ (Terez), „*špinavá holka*“ (Terezka), jejich tetování jsou pak spojovány např. s prostitucí, nenormálností či nepřirozeností.

Během rozhovorů jsem analyzovala několik strategií, jak se mé konverzační partnerky vyrovnávají s tlakem sociální kontroly, která je často zatlačuje do existujících stereotypů. První strategií, která se objevila u každé z mých partnerek je strategie „*zakrývání*“. Konverzační partnerky předcházejí stigmatizaci nebo nepříjemným situacím tím, že pomocí oděvu skrývají své tetování. Tuto strategii reflektuje výše uvedená ukázka Petry, která jak uvedla, má strach, aby kvůli její vizualitě nebyly stigmatizovány její děti. Dále tuto strategii konverzační partnerky využívají především v práci nebo při pohovorech v práci, kdy mají obavy, že by jejich vizualita mohla být důvodem k nepřijetí nebo po odhalení dokonce důvodem k ukončení pracovního poměru. To můžeme vidět v ukázce Terezky:

„...snažím se mít určitej styl, sama za sebe, když teda nejdou na pohovor, tak to se fakt snažím zakrejt, díky tomu mi vlastně vzali do toho (název firmy z důvodu anonymizace neuvádím – poznámka KV). (...) Já sem chodila, tam moh bejt černej svetr, takže sem chodila ve svetru a když sem věděla, že mě nikdo nekontroluje, tak potom sem se mohla svlíknout, ale většinu času sem byla ve svetru v práci, protože sem měla třeba reakce cestující, kdy se mě ptala, co sem to za matku...ne, co budu za matku jako, když sem takhle potetovaná, takže sem se musela oblíct potom jako...(…) my sme měli v tom řádu, že přímo musíme vonět, musíme bejt učesaný, namalovaný, takže to je pro mě upravená, ale určitě ne...no, pro některý lidi je hold upravená, že nemá tetování...“ (Terezka)

Stížnosti na vzhled Terezky pak vedl k ukončení jejího pracovního poměru. Další častou strategií, která byla v rozhovorech analyzována, bylo „nevšímání si reakcí okolí“:

„Upřímně musím říct, že starý lidi vždycky divně čumí a to doslova. Ale jinak si pohledů nebo názorů ostatních nevšímám. Někomu se to líbí a někomu ne, já jen vždycky pokrčím rameny a řeknu: sem taková jaká sem a vám do toho může bejt prd.“ (Terry)

Tato strategie umožňuje konverzačním partnerkám, aby se cítily dobře a nemusely zakrývat své tělesné modifikace, především tetování. Mezi další strategie, které umožňují konverzačním partnerkám chodit s odhaleným tetováním a nebát se nepříjemných reakcí okolí, pak patří „výběr přátel, partnerů a trávení volného času“:

„Já mam kamarády ze stejný subkultury, nebo teda spíš sféry a vlastně si hledam kamarády jenom takhle...“ (Terez)

„No třeba partnery, tak to potom ovlivňuje jako výběr, že já už si hledam jenom ty potetovaný, že mě ty nepotetovaný už nic neříkaj a ty nepotetovaný...těch se zase většinou nelíbí ty potetovaný holky...“ (Petra)

„Tak nepřátelím se s lidma, který by to odsuzovali, třeba možná kdybych se pohybovala...ale to je prostě tím, jakou si kolem sebe vytvoříme komunitu...“ (Barun)

U této strategie můžeme vidět, jak tato stylizace ovlivňuje vztahy, výběr přátel i prostředí, v kterém se konverzační partnerky pohybují. Blízké jsou jim především prostředí, kde se mohou setkávat s lidmi „ze stejné scény“ (Terezka), jako jsou bary/hospody, kam chodí lidé řadící se k určitým subkulturám, případně k nějakému stylu, dále pak koncerty a festivaly. Poslední strategií, která byla analyzována u Petry a Barun, je „profesionalizace“ v rámci stylu Suicide Girls. Barun pracuje jako redaktorka v magazínu o tetování a Petra jako tatérka. V rámci takových profesí je jejich stylizace tak spíše výhodou:

„Je to takovej koníček to tetování, je to záliba v tom, baví mě to, i pak hlavně ta práce, jako rozumím tomu, že jo...“ (Petra)

4.3 Genderová identita

Jak se během rozhovorů ukázalo, ze stran mých konverzačních partnerek nedošlo ani jednou ke zpochybnění toho, že by byly ženy:

„Jsem žena...A co to pro mě znamená? Asi jen to, že sem se tak narodila a i tak umřu.“ (Terry)

„Já sem třeba strašně šťastná, že sem ženská, když si kupuju boty, šminky, když vidím ty možnosti, co prostě holky můžou...(…) Já jsem taková, že mě to baví být ženská, hrozně (úsměv)...“ (Barun)

Zaměřila jsem se tak na to, jak si mé konverzační partnerky představují ženu, jak ve svých výpovědích konstruují svou genderovou identitu. Ke konstrukci kategorie žena docházelo na několika rovinách. Jako první byly v rozhovorech analyzovány výpovědi, v nichž docházelo ke konstrukci kategorie žena, popř. muž, na základě genderového esencialismu. Genderový esencialismus předpokládá existenci obtížně

definovatelné přirozenosti člověka, která je genderově diferenciovaná. Ženskost a mužskost jsou vysvětlovány jako dvě protikladné, navzájem se doplňující kvality, které vždy již „dřímají v jedinci ženského či mužského pohlaví. Binarita mužské-ženské je přitom konstruována v souladu s tradičními představami o genderu, kde ženskost znamená pasivitu, emocionalitu, vztahovost či neprosazování se, zatímco mužskost aktivitu, racionalitu, rozhodnost, asertivitu až agresivitu a orientaci na pracovní výkon“ [Zábrodská 2009: 98]:

„Tak chlap je takovej ten ochranitel tý ženský, že ženská je ta jemná, že potřebuje toho chlapa, aby ji ochránil a že chlap je spíš na tu manuální práci, kde potřebuje sílu a potřebuje na to mít fyzickou a ženská je spíš ta...jemnější no...“ (Tereška)

*„KV: A můžeš mi říct nějaké ženské vlastnosti nebo charakteristiky?
T: Žárlivost, občasná namyšlenost, dycky musíme mít pravdu, umět si dupnout a vždy si stát za svým...umět odpouštět a umět milovat...“ (Terry)*

Zde můžeme vidět konstrukci kategorie žena a muž odkazující k biologickým charakteristikám lidského těla:

„Tak ženská má prsa...Odlišný pohlavní ústrojí...(...) Jo, jako v tom záchranářství...Jako my ženský ve třídě, nelíbí se jim, že sme holky, chtějí víc kluků. Díky tomu povolání, já bych byla fakt radši chlap, protože bych zvládala víc věcí, my jezdíme na ten vojenskej výcvik s vojákama a šlo vidět, že sem ženská a že to nezvládam a to mi mrzí, jako když sme museli tahat nějaký kila, tak to bylo fakt šílený, ale nedá se nic dělat...Tam to de hodně znát, musim na sobě víc makat než ten chlap...Musíme na zápočtu splnit laťku těch chlapů, možná je to trošku snižený, ale jen o pár, my tam máme běh, plavání...hlavně my máme majora, kterej to chce na 100%, tolik nedělá rozdíl mezi chlapama a ženskýma, prostě musim makat...musim mít i tu psychiku jako chlap, třeba až budu mít děti, tak nebudu pro to záchranářství tolik žádaná, budu brečet, budou pracovat ty

hormony, budu taková roz to...tak asi budu spíš v nemocnici na prvním příjmu, ty ženský maj vlastně jakoby smůlu v tom, že maj děti...
(Terezka)

Z Terezky citované ukázky je patrné, že internalizované tvrzení o biologických charakteristikách lidského těla vztahující se ke kategorii žena/muž slouží ke konstrukci rozdílů mezi muži a ženami jako přirozených, daných a limitujících (*„...my jezdíme na ten vojenskej výcvik s vojákama a šlo vidět, že sem ženská a že to nezvládam...“* Terezka). Biologické charakteristiky lidských těl jsou tak konstruovány jako přirozené, neměnné a jako lidmi a společnostmi neovlivnitelné, přičemž jsou závislé na binaritě příroda-kultura, která „umožňuje jisté jevy, např. odlišnou fyzickou kapacitu ženského a mužského těla, definovat jako náležející do oblasti přírody, a tudíž nepodléhající možným zásahům ze strany člověka“ [Zábrodská 2009: 107].

Tělesnost je konstruována jako přirozená, stojí mimo potřebu jakéhokoliv výkladu:

„Já nad tím nepřemejšlim...prostě sem...žena.“ (Terez)

Fyzická odlišnost je tak vyjmuta z dosahu reflexe, výkladu a kritiky, a to díky své jasnosti, za níž nemusíme nic hledat, a o které proto není nutné ani přemýšlet, ani hovořit [ibid]. V ukázkách pak můžete vidět i konstrukci kategorie žena spočívající v důrazu na sociální roli – matky, popř. schopnosti ženského těla mít děti:

„...ty ženský maj vlastně jakoby smůlu v tom, že maj děti...“
(Terezka)

„Nenapadá mi, jak to vysvětlit. (vnímání se jako ženy – poznámka KV)...No, teď hlavně jako máma.“ (Petra)

Schopnost ženského těla mít dítě pak slouží k legitimizaci odlišných práv a povinností, např. v práci nebo v rodině [ibid]. S tím také úzce souvisí předpoklad heterosexuality. Jedná se o výpovědi, kdy dochází ke

konstrukci muže a ženy jako dvou přirozených kategorií lidí, mezi nimiž existuje přirozená sexuální atraktivita, přičemž existence heterosexuality většinou bývá ve výpovědích neartikulována, ale vždy přítomna jako samozřejmý a nesdělovaný fakt [ibid]:

„Občas když se ženská nechá hejčkat od chlapa...“ (Barun)

„Měla by se starat o ty děti, uklízet, vařit...ale měla by se s tím chlapem o tu práci nějak dělit...nebejt na něm závislá, nemam ráda závislý ženský nebo ty, který si vybíraj přítele podle peněz...“ (Tereзка)

„Jako dřív sem se třeba taky voblíkala, nosila sem ořinku a takhle, červenou rtěnku, protože vim, že se to chlapům líbí, ty červený rtěnky, sukýnky, korzety, ale je to nepohodlný, za první a za druhý prostě, nevím...fakt vítězí ta přirozenost...Ale jako když vim, že se to tak těm chlapům líbí, tak se třeba tak snažim oblíkat, ale kdyby to bylo jenom na mě, tak bych byla prostě...přirozená...“ (Petra)

Fakt heterosexuality pak slouží k výkladům toho, jaké odlišné cíle mají muži a ženy ve svých životech sledovat, jak a s kým mají trávit volný čas, jakým způsobem mají nakládat se svým tělem a podobně [ibid]. Právě nakládání s tělem byl často užívaný výklad toho, co dělá „ženu ženou“, jak je patrné z výše uvedených ukázek Petry i z následujících citací:

„Oblečením, účesem, doplňkama, prostě žena...ale myslím si, že tohle dělá většina žen.“ (Terry)

„Jako podpatky, košile, úzký džíny, načesam se, namaluju se, takže já si potom jako dáma přídou...(…) No namaluju se, upravim si vlasy, snažim se prostě jako bejt fakt holka no...“ (Tereзка)

„Noo, celková ta vizualita...Možná ty vlasy, ty já musim mít upravený.“ (Petra)

„Určitě to souvisí s téma pin-upkama, nevím, proč bych se jako holka měla schovávat za dlouhý tričko...prostě sem...žena. (...) Oblečením, sukněmi, výstřihem...líčením taky.“ (Terez)

„...když si kupuju boty, šminky, když vidím ty možnosti, co prostě holky můžou, co se týče kosmetiky, vybírání si, když je člověk ženská, může učesat různý účesy, když si du vybrat kozačky a vidím, co se nabízí za sortiment pro chlapy a co pro ženský...“ (Barun)

Ačkoliv můžeme vidět, že je komplex móda/krása¹⁶ objevující se v rozhovorech velmi silnou praktikou k utvrzení kategorie ženy, právě zde, ve výpovědích o krásné ženě, o tom, že žena o sebe musí pečovat, zdůrazňuje své tělo módními doplňky a líčením, se ale objevuje konfrontace mezi tím, co společnost chápe jako krásnou ženu a jaké ideály mají samy mé konverzační partnerky, co pro ně znamená být krásou ženou a jakými způsoby toho dosahují:

„...mám problém s tím, že mám velmi široký boky a menší prsa, takže abych docílila nějakýho tvaru, nechala sem si udělat piercingy bradavek a nejen kvůli tomu, ještě kvůli jejich sexuálnímu využití (úsměv) a pak nosím hodně minisukně a korzety, v těch se vyžívám, protože chci zvýraznit své tělo.(...) Pokud chceš touhle otázkou (snaha narušit nebo změnit představu ženy – poznámka KV) říct, jestli chci bejt spíš víc muž, když si nechávám dělat tetování nebo piercingy, tak ne. Spíš bych naopak řekla, že čím víc se měním, tím víc jsem jako žena.“ (Terry)

„Chci aby se to hodilo k vizualitě tý dámy (tetování – poznámka KV). (...) Takže prostě dáma v uvozovkách (zde dochází k tomu, že okolí vnímá Terezky vizualitu jinak – poznámka KV), jako pro mě k tomu to tetování patří...“ (Terezka)

„...jako pro mě sou hezký ty ženský s tím tetováním prostě...s tím určitým stylem, že jo...to je ten můj ideál, ale obecný to není, že jo...mě

¹⁶ Bartky poukazuje na produkci ženské identity skrze komplex „módy/krásy“ („fashion/beauty complex“) [Bartky 1990].

se prostě líbí s tím tetováním, ale na druhou stranu taková přirozená, že to nedohání ničím jiným, takovýma třeba extrémníma vlasama, mě se prostě líbí ty holky s přírodní barvou vlasů, jako nějaký brunetky a takhle, ne žádný načesaný a který maj ty tetování a nějaký normální oblečení, to se mi líbí asi nejvíc...prostě přirozeně hezký s tetováním...” (Petra)

„Já si myslím, že krása by neměla bejt založená na mírách, váze a centimetrech na vejšku, ale na zajímavosti a nemusí to bejt jenom tetování, ale může mít člověk zajímavěj sestřih vlasů, zajímavý rysy v obličejí...Jako už by se měly v těchhle soutěžích (soutěž krásy Miss – poznámka KV) objevit nějaký oplácáný, potetovaný, s krátkýma vlasama nebo dreadama... jako myslím, že by to hodně rozvířilo ty konzumní vody...Jako u těch Suicide Girls je prostě super, že nehrajou na míry, oni ti vštípí, že si krásná, i když pro mainstream bej nemusíš...” (Barun)

5 DISKUZE A ZÁVĚR

Suicide Girls lze chápat jako dívky/ženy, které se pomocí alternativní vizuality snaží o subverzi genderových stereotypů. Právě tyto dívky/ženy se díky internetovým stránkám www.suicidegirls.com staly vzorem pro celou řadu dalších žen/dívek, které se vědomě či nevědomě hlásí k alternativní vizualitě Suicide Girls. Cílem této práce proto bylo zprostředkovat, jak dívky/ženy stylizující se do Suicide Girls rozumějí své genderové identitě, jak se tato alternativní stylizace podílí na rozumění vlastní genderové identitě – tedy subjektivitě - a jaké strategie volí pro případnou subverzi genderových stereotypů.

Dívky/ženy stylizující se do Suicide Girls nepochybně trvají na své feminitě a z jejich strany nedochází ke zpochybňování toho, že by byly ženy. Mezi komplex performativních aktů, které ustanovují genderovou identitu, patří v případě dívek/žen stylizujících se do Suicide Girls tvrzení o genderovém esencialismu, tvrzení o biologických charakteristikách lidského těla, schopnosti ženského těla mít děti nebo roli matky, heterosexuality, tělesnosti a zacházení s tělem (komplex móda/krása), přičemž lze říci, že tyto tvrzení mají v naší společnosti obecnější platnost. Identifikovaná tvrzení pronikají „různé sociální prostory, včetně veřejných institucí, odborných textů a světa každodennosti“ [Zábrodská 2009: 98].

Neboť se genderová identita utváří také opakovanou stylizací těla, je tělo velmi důležitým prostředkem utváření a stvrzování genderové identity a prostředkem sebevyjádření. Tělo není nějaká „předdiskurzivní“ hmota, která by existovala dříve než kultura nebo diskurz a především dříve než gender. Teprve „znak genderu kvalifikuje tělo jako lidské tělo“ [Butler 2003: 155]. Těla jsou tak genderována od samého počátku své existence, aby byla následně zařaditelná do jednoho ze dvou (právě ze dvou) genderů. Rozdíl mezi mužským a ženským tělem, který považujeme za samozřejmý fakt přírody, se ukazuje jako sociálně konstruovaný „ve službách upevňování heterosexuálního imperativu“ [Butler 1993: 2]. Ženské tělo je pak odlišně konstruováno a performativita

ženského těla vymezuje nejen hranice normality a abnormality, ale také mýtus krásy. Mýtus krásy funguje v západní společnosti jako norma, která limituje a zároveň určuje, jak by měla žena vypadat. I v případě žen/dívek stylizujících se do Suicide Girls byla krása velmi důležitým tvrzením uplatňovaným ke konstrukci kategorie žena. Tato norma je však v prostředí stylu Suicide Girls redefinována. Dívky/ženy stylizující se do Suicide Girls se kriticky staví k mýtu krásy, tak jak je popsán Naomi Wolf a využívají alternativní způsoby k tomu, aby dosáhly ideálu vlastního – tetování, piercing a další tělesné modifikace. Tato alternativní vizualita se stává v prostředí stylu Suicide Girls přirozenou součástí jejich identity.

Alternativní vizualita může být v prostředí stylu Suicide Girls chápána na jednu stranu jako prostředek ke stvrzování a dotváření genderové identity, na druhou stranu je důraz ze stran těchto dívek/žen kladen především na zvýznamňování určitého alternativního životního stylu. Tetování, piercing a další tělesné modifikace tak slouží k produkci subjektů [Christiansen 2009] a zároveň redefinují normativní mýtus krásy. Právě tato redefinice mýtu krásy má subverzivní potenciál. Styl Suicide Girls tak ukazuje, že přestane-li žena zobrazovat své tělo podle dostupných norem a diskurzů a snaží-li se tak v subverzivním procesu překračovat limity „normality“, je pod tlakem sociální kontroly, která ji zatlačuje do existujících stereotypních normativů.

V tomto subverzivní procesu pak mohou být zvoleny určité strategie, jak se vyrovnat s tlakem sociální kontroly. Mezi takové strategie v případě tohoto výzkumu patří: strategie „nevšímání si reakcí okolí“, „výběr přátel, partnerů a trávení volného času“ a „profesionalizace v rámci daného stylu“. Na druhou stranu se však ukázalo, že subverze není zcela možná, což dokazuje strategie „zakrývání“. Strategie „zakrývání“ tak ukazuje, jak jsou v případě dívek/žen stylizujících se do Suicide Girls těla (sebe)disciplinována.

6 BIBLIOGRAFIE

6.1 Seznam použité literatury a pramenů

Barša, Pavel. 2002. *Panství člověka a touha ženy*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Bartky, Sandra L. 1990. *Femininity and Domination: Studies in Fenomenology of Oppression*. New York: Routledge.

Bartky, Sandra L. 1997. „Foucault, Femininity, and the Modernization of Patriarchal Power“. Pp. 93-111 in Diana Tietjens Meyers (Ed.). *Feminist Social Thought*. New York: Routledge.

Butler, Judith. 1993. *Bodies that Matter: On the Discursive Limits of the „Sex“*. New York: Routledge.

Butler, Judith. 2003. *Trampoty s rodom, Feminizmus a podryvanie identity*. Bratislava: Aspekt.

Christiansen, Steen. 2009. „Written in Skin: Suicidegirls.“ *Nordlit* [online] (24): 45-52 [cit 10. 7. 2011]. Dostupné z:
<<http://www.ub.uit.no/baser/septentrio/index.php/nordlit/article/viewFile/1465/1379>>.

Disman, Miroslav. 1993. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Vydavatelství Karolinum.

Dudová, Radka. 2010. „Editorial“. *Socioweb* [online] (11) [cit. 6. 1. 2012]. Dostupné z:
<http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/184_SOCIOWEB_11_2010.pdf>.

Fafejta, Martin. 2002. „K některým strategiím feministické politiky: dekonstrukce rodové/genderové symboliky“. *Sociologický časopis* [online] 38 (5): 593-606 [cit. 10.7.2011]. Dostupné z:

<http://sreview.soc.cas.cz/uploads/71544f722b1e2d6f32959b1cc119e447d0727853_111_fafejta.pdf>.

Fafejta, Martin. 2004. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jana Piskiewicze.

Foucault, Michel. 2000. *Dohlížet a trestat*. Praha: Nakladatelství DAUPHIN.

Hemingson, Vince. 2010. *Tetování – katalog motivů*. Praha: Nakladatelství Slovart, s. r. o.

Jandourek, Jan. 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál.

Kaufmann, Jean-Claude. 2010. *Chápající rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Kovářová, Hana. 2007. „Reprezentace sexuality: Internetová stránka www.suicidegirls.com“. Brno: Masarykova univerzita

Palahniuk, Chuck. 2002. *Program pro přeživší*. Praha: Odeon.

Renzetti Claire M., Daniel J. Curren. 2003. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Nakladatelství Karolinum.

Rustin, Michael. 2003. „Reflection on the Biographical Turn in Social Science“. Pp. 33-52 in Prue Chamberlayne, Joanna Bornat, Tom Wengraf (eds.). *The Turn to Biographical Methods in Social Science. Comparative Issues and Examples*. New York: Routledge.

Strauss, Anselm, Juliet Corbinová. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert.

Smolík, Josef. 2010. *Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky*. Praha: Grada Publishing, a.s.

Suicide, Missy. 2004. *SuicideGirls*. California: Feral House.

Šmausová, Gerlinda. 2002. „Proti tvrdošijné představě o ontické povaze gender a pohlaví.“ *Sociální studia* (7): 15–27.

Turner, Bryan S. 2006. *The Cambridge Dictionary of the Sociology*. New York: Cambridge University Press.

Uhde, Zuzana. 2003. „Travestie show v kontextu sociální změny.“ *Gender, rovné příležitosti a výzkum* (3-4).

Wolf, Naomi. 2000. *Mýtus krásy*. Bratislava: Aspekt.

Young, Iris. M. 2005. “Throwing like a Girl.” In *Throwing like a Girl and Other Essays*. Oxford: Oxford University Press.

Zábrodská, Kateřina. 2009. *Variace na gender: Poststrukturalismus, diskursivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia.

6.2 Seznam internetových zdrojů

Psychobilly styl. [online] [cit. 2. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.psychobilly.cz/?p=44>>.

Suicide Girls in Czech Original Fashion. [online] [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.czechoriginalfashion.cz/clanek/reportaz/suicide-girls>>

Suicide Girls in Tetování66. [online] [cit. 2. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.tetovani66.cz/clanek/154-siucide-girls/>>

SuicideGirls in Wikipedia. [online] [cit. 6. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/SuicideGirls>>

Q and A with Missy Suicide. [online] [cit. 6. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://suicidegirls.com/press/faq/>>

7 RESUMÉ

This bachelor thesis deals with construction of gender identity in case girls/women, who stylize themselves into Suicide Girls. The thesis is based on study of relevant literature related to this topic and aimed at qualitative interviews with girls/women in Suicide Girls's style.

Using the biographical method, the thesis aims to answer the question: How do girls/women who stylize themselves into Suicide Girls understand their gender identity and which strategies do they choose for possible subversion of gender stereotypes? Specifically, it is based on performative theory of Judith Butler and it approaches the issue of body from the perspective of social sciences.

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Informovaný souhlas s rozhovorem

Název projektu: Subverzivní chování u stylu Suicide Girls

Kristýna Vrátníková, studentka Západočeské univerzity Fakulty filozofické, provádí výzkum, jenž je součástí její bakalářské práce. Tato práce se zabývá konstrukcí genderové identity u stylu Suicide Girls.

Vaše účast na rozhovoru je dobrovolná a je na Vás, jaké informace mi během rozhovoru poskytnete. Výzkum je zcela anonymní, nebudou použita jména ani jiné údaje, které by mohly vést k dohledání konkrétní osoby. Data budou nahrávána, přepsána a posléze analyzována pouze pro účely bakalářské práce.

Žádám Vás tímto o souhlas s provedením a zaznamenáním rozhovoru na diktafon.

Pro jakékoli dotazy mě můžete kontaktovat na kristyna.vratnik@gmail.com.

Datum:

Podpis:

Příloha č. 2: Fotografie konverzační partnerky

Příloha č. 3: Fotografie konverzační partnerky

Příloha č. 4: Suicide Girls - Candee



Zdroj: <http://sgcz.blogspot.com/>

Příloha č. 5: Suicide Girls - JaneDoe



Zdroj: <http://sgcz.blogspot.com/>